

Asia: VN/30610/2023

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1 Poliisihallituksen lausunto

1.1 Yleistä

Poliisihallitus kannattaa hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta eli Suomen kansallisen turvallisuuden parantamista kiinteistöjen hankintaan ja hallintaan liittyvää lainsäädäntöä ajantasaistamalla. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan turvallisuustilanne on muuttunut eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain säätämisen jälkeen. Vihamielisen laaja-alaisen vaikuttamisen uhkan Suomessa on Suojelupoliisin toimesta keväällä 2024 todettu laajentuvan ja lisääntyvän.

Poliisihallitus korostaa valtion laajaa toimintavaltuutta liittyen kansalliseen turvallisuuteen. Kansallista turvallisuutta koskevia uhkia voi olla hankala määritellä etukäteen. Uhka kansalliselle turvallisuudelle voi ilmetä myös kriittisen infrastruktuurin ja maa-alueiden omistussuhteisiin liittyvänä hyväksikäyttönä Suomea ja sen kansalaisia vastaan kriisitilanteissa.

Poliisihallitus pitää kuitenkin tärkeänä, että kansallisen turvallisuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet toteutetaan perusoikeuksia kunnioittaen. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan omaisuuden suoja ei ole siinä määrin ehdoton perusoikeus, etteikö kansallista turvallisuutta voitaisi ottaa huomioon sen rajoittamisessa. Lisäksi kiinteistönhankinnassa ei ole samalla tavalla kysymys omaisuuden suojasta, kuin jo olemassa olevan kiinteistön omistussuhteessa.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan esitysluonnos ei myöskään ole syrjivä, koska kansallisen turvallisuuden varmistaminen on alustavan arviomme mukaan perustuslain 6 §:n tarkoittama hyväksyttävä peruste esitysluonnoksen tarkoittamalle ehdottomalle esteelle hankkia eräitä kyseisiä kiinteistöjä.

Poliisihallitus katsoo, että työryhmän mietinnössä esitetty sääntely onkin toteutettu perusoikeuksia kunnioittaen.

1.2 Vuokraaminen ja bulvaanitoiminta

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, ettei voida poissulkea, että ehdotetun lainsäädännön myötä muiden hallinnanmuotojen, kuten vuokraamistoiminnan sekä bulvaanien kautta tapahtuva kiinteistönhankinta lisääntyisi. Bulvaanien lisäksi kauppojen läpinäkyvyyden voidaan arvioida vähentyvän ja omistusjärjestelyjen monimutkaistuvan, minkä esitysluonnoksessa arvioidaan vaikeuttavan kiinteistönhankintojen valvontaa ja lisäävän henkilöresurssitarvetta eri viranomaisissa. Esitetyt muutokset saattavat myös lisätä tiedonsaantipyynnöitä koskien rahanpesurekisterin tietoja. Poliisihallitus korostaa, että lain vaikutukset saattavat näkyä vasta vuosien päästä, jos kiellon piirissä olevan valtion kansalaisten maahantuloon liittyviä rajoituksia poistetaan. Lisäksi resurssitarpeeseen vaikuttaa myös se, kuinka aktiivista kiinteistönhankinnan kiellon piirissä olevan valtion kansalaisten ja yhteisöjen kiinteistönhankinta tulee olemaan. On mahdollista, että tämä uusi sääntely lisää myös poliisin työmäärää niin lausuntojen (tiedonluovutus) kuin rikostorjuntatehtävien osalta. Poliisihallitus katsoo, että tämä työmäärän lisääntyminen ja sen vaatima resurssitarve tulee riittävällä tavalla huomioida hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa.

Poliisihallitus kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että myös vuokraamalla haltuun saatu kiinteistö voi mahdollistaa monenlaisen, myös laittoman, toiminnan harjoittamisen kiinteistössä. Hallituksen esitysluonnoksessa ei oteta myöskään kantaa jälkikäteiseen puuttumismahdollisuuteen tilanteessa, jossa uudet esille tulleet seikat olisivat alun perin johtaneet kiinteistön hankintaluvan epäämiseen.

1.3 Tiedonsaantioikeuden laajentaminen

Voimassa olevan lain 8 §:ssä on säädetty puolustusministeriön tiedonsaantioikeudesta kiinteistön hankinnan luvanvaraisuuden ja luvan myöntämisen edellytysten selvittämiseksi sekä muiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Pykälässä on lueteltu ne viranomaiset, joilta puolustusministeriöllä on oikeus saada maksutta välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä. Pykälässä on poliisin osalta säädetty vain Keskusrikospoliisin velvollisuudesta luovuttaa rahanpesurekisterin tietoja. Poliisihallitus katsoo, että puolustusministeriön tiedonsaantioikeutta koskemaan myös muita poliisin rekisteritietoja (kuin rahanpesurekisterin tietoja) voisi harkita. Tiedonsaantioikeuden laajentaminen on perusteltua, mikäli tiedonluovutuksen voidaan katsoa olevan yleisten, rekisteritietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen liittyvien periaatteiden mukaisesti mahdollista.

Mahdollisessa tiedonluovutussääntelyssä tulisi tällöin pyrkiä tarkkarajaisuuteen sekä selkeästi huomioida se, että myös luovutuksensaajan osalta säädettäisiin vähintään vastaavasti rekisteröidyn tarkastusoikeudesta siten, kuin poliisin osalta on säädetty kyseisiin tietoihin. Tällä hetkellä poliisin henkilötietolaissa (Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (616/2019) ja rikosasioiden tietosuojalaissa (Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 1054/2018) on rajattu rekisteröidyn suoraa tarkastusoikeutta tiettyihin poliisin tietoihin, jolloin tarkastusoikeus toteutetaan välillisesti Tietosuojavaltuutetun toimesta. Poliisin tiedonvaihtoa, koskien sekä poliisilla olevan tiedon luovuttamista että poliisille luovutettavaa tietoa, arvioidaan parhaillaan Sisäministeriön lainvalmisteluhankkeessa.

